

Datum

Utrecht, 6 augustus 2019

Onderwerp

Internetconsultatie Wet Inburgering

contactpersoon

Lex Staal

Sociaal Werk Nederland ziet positieve punten in het wetsvoorstel. De regie gaat terug naar gemeenten, het leenstelsel voor inburgeringscursussen wordt afgeschaft en er komt voorinburgering, een brede intake en integrale aanpak in de uitvoering. Hieruit blijkt erkenning dat een deel van de nieuwkomers meer steun nodig heeft bij een succesvolle integratie. Dat het PIP een brede focus heeft op alle leefgebieden sluit perfect aan bij de visie van het sociaal werk op meedoen in de samenleving.

Op basis van de ervaring van onze leden hebben we een aantal aandachts- en verbeterpunten geformuleerd:

- 1. Erken dat bepaalde groepen statushouders *langere* tijd gepaste begeleiding nodig hebben voor een succesvolle integratie. Landelijke afstemming en eenduidigheid over hoogte en typen van financiering is daarbij noodzakelijk voor aanbieders die in vele gemeenten werkzaam zijn.** We onderschatten asielzoekers en vluchtelingen niet. Maar we moeten ook realistisch zijn. Je energie richten op werk, taal en studie kan niet zonder ruimte in je hoofd en bestaanszekerheid. Behoud daarom de maatschappelijke begeleiding, zoals VluchtelingenWerk en sociaalwerkorganisaties die bieden, als basis voor succesvolle integratie. Dat zorgt ervoor dat de investeringen op taal en participatie succesvoller zijn. Wij zien dat veel vluchtelingen goed en snel kunnen integreren, maar wij constateren ook dat verschillende groepen achterop raken. Wanneer wij niet nu intensief en *langer* ondersteunen, lopen we het gevaar dat er subculturen ontstaan die niet mee (kunnen) doen binnen onze samenleving. Landen in de wijk, op school, bij voorzieningen in de buurt, het opbouwen van een sociaal netwerk: het kost soms veel tijd, maar draagt uiteindelijk wel bij aan het zelfvertrouwen en het vergroot de kans op duurzame participatie op de arbeidsmarkt.
- 2. Zie vluchtelingen als onderdeel van de wijk en win aan efficiëntie in de uitvoering.** Wat Sociaal Werk Nederland betreft moet je statushouders en vluchtelingen benaderen als wijkbewoners, die als zodanig ook te maken krijgen met thema's als de "inclusieve samenleving". Daaronder valt immers de participatie van uiteenlopende doelgroepen. Door af te stappen van het 'doelgroepen denken' creëer je integraal beleid voor kwetsbare inwoners en zorg je voor integrale uitvoering door *bestaande* partners in de wijk. Zo zijn VluchtelingenWerk en het lokale sociaal werk al partner van gemeenten, zitten in de haarvaten van de gemeenschap, hebben het vakmanschap om meedoen mogelijk te maken, bieden maatwerk, zijn de schakel naar de zorg, zijn in staat vrijwilligers te mobiliseren en een welkom te organiseren vanuit de buurtbewoners.

- 3. Investeer in beide 'kanten'.** Integratie in de wijk, op school en op het werk vraagt niet alleen iets van de statushouders. Maar vooral ook van de gemeenschap waarin iemand integreert. Dit vraagt van werkgevers bijvoorbeeld kennis over de rechten en plichten van statushouders en een ontvangende en tolerante houding van collega's en buurtgenoten. Dit gaat niet altijd vanzelf, en vereist soms begeleiding en coaching.
- 4. Vermijd een eendimensionale visie op werk.** De route naar werk is meer dan het spreken van de taal en het hebben van diploma. Het gaat ook om het opwekken en/of voeden van motivatie en waar nodig het ontwikkelen van een effectieve leerstijl. Bovendien is iedere werkvloer ook een gemeenschap. Arbeidsparticipatie gaat dan ook om meer dan het doen van werk. Hoe ben ik een goede werknemer en collega? Wat is hier de werkcultuur? Op dit belangrijke punt is er meer aandacht voor het 'doenvermogen' nodig.
- 5. Voorkom dat financieel ontzorgen gebrek aan zelfstandigheid veroorzaakt.** Het ontzorgen raakt een dilemma waar sociaalwerkorganisaties mee worstelen: de balans tussen ondersteuning en zelfredzaamheid. Naast het reguliere sociaal werk bieden vele sociaalwerkorganisaties maatschappelijke en juridische begeleiding aan statushouders. Zij zien dan ook dat de complexiteit van onze bureaucratie en regelgeving vaak leidt tot financiële en administratieve problematiek. Het gevaar van de ontzorging is dat diezelfde problematiek *later* alsnog ontstaat, namelijk op het moment dat de statushouder wél zelf verantwoordelijk wordt voor de gehele financiën. Die oplossing hebben wij als sociaalwerkorganisaties en VluchtelingenWerk natuurlijk grotendeels zelf in handen, door in de begeleiding en ondersteuning die wij bieden (ons reguliere werk, maar ook de maatschappelijke begeleiding en de uitvoering van het PVT) te zorgen voor een goede overgang. Ook helpend is de mogelijkheid om in bepaalde gevallen langere begeleidingstijd te bieden ná de eerste maanden van ontzorgen.
- 6. Heroverweeg invoering met terugwerkende kracht.** Wat ons betreft is het een gemiste kans om niet met de huidige groep inburgeringsplichtigen tot een overgang te komen. Niet in de laatste plaats omdat dat een erg grote groep is ten opzichte van de instroom zoals we die de komende jaren voorzien. Sociaalwerkorganisaties verwachten dat veel van de huidige statushouders de inburgering niet zullen volbrengen. Deze zullen straks in de Z-route terecht komen (en die groep is waarschijnlijk veel groter dan de minister nu inschat). We begrijpen het argument van de rechtszekerheid, maar delen van de wet (zoals de brede intake/PIP) is voor iedereen goed. Ons voorstel is dat voor alle statushouders die onder de participatiewet vallen een PIP gemaakt wordt.
- 7. Voorkom dat gemeenten het laaghangend fruit gaan plukken.** Het risico van prestatiebekostiging is dat gemeenten op zoek gaan naar de 'kansrijke' statushouders, en de minder 'leerbare' niet willen opnemen. Terwijl het juist deze groep is waar we met deze nieuwe wet het grootste verschil kunnen gaan maken. Zowel in het leven van deze mensen als voor maatschappelijke kosten.
- 8. Evalueer en stel het PIP structureel.** Het PIP sluit goed aan bij de manier waarop het sociaal werk aankijkt tegen meedoen in de samenleving; de participatie van (kwetsbare) mensen. We zijn blij dat het assessment zowel betrekking heeft op taalniveau, opleiding en werkervaring, als ook de gezondheid, talenten etc. Het PIP speelt dus ook een cruciale rol in het aanbod en de plichten van de inburgeraar. Wij benadrukken het belang om dit alles zorgvuldig *samen met* de inburgeraar op te stellen. En vooral om structureel en frequent te

evalueren, waardoor het PIP kan worden bijgesteld op basis van input van de taalaanbieder, de maatschappelijk begeleider en/of het sociaal werk. We zien in de praktijk vaak dat het beeld van en rond een statushouder sterk kan veranderen na de eerste maanden in een gemeente.

- 9. Haak de vrouwen aan!** Als in de PIP ook de verplichte participatie activiteiten worden opgenomen voor de partner, is er meer kans dat ook vrouwen betrokken worden/blijven. Dit is belangrijk voor de integratie van alle familieleden, en zeker ook voor kinderen.
- 10. Uitbreiding uren PVT is heel goed, maar laat dit gelden voor alle kernwaarden.** Door de PVT breder op te pakken en alle kernwaarden aandacht te geven, kun je ook echt een breed gesprek faciliteren tussen en met statushouders en andere inwoners. Juist in een setting die los staat van de gemeente, de taalschool, of de maatschappelijke begeleiding.
- 11. Borg de kwaliteit van het inburgeringsaanbod.** Wij zien nu al en vrezen voor een verdere toename van wildgroei aan (digitale) inburgeringsaanbieders waarbij concurrentie plaatsvindt op louter prijs. Met als gevolg een 'race to the bottom' waar aanvankelijk vooral de statushouders onder lijden maar uiteindelijk zijn de maatschappelijke kosten voor ons allen. Wij stellen voor om toezicht en controle te ontwikkelen op (internet)aanbieders door richtlijnen voor te schrijven voor de prijs, zodat de inburgeringsaanbieders uitsluitend op kwaliteit gaan concurreren.
- 12. Stel heldere prestatie indicatoren op.** Wij schatten in dat deze intensieve aanpak op de langere termijn een kostenbesparing oplevert. Indicatoren om het effect in beeld te brengen zijn bijvoorbeeld het aantal statushouders in de schuldsanering en het aantal statushouders dat nu aan het werk komt (door de intensieve begeleiding kan dit sterk kan verbeteren). De lokale praktijk kan gericht meedenken over indicatoren door hun jarenlange ervaring met (beleids)veranderingen en de impact hiervan.

Sociaal Werk Nederland gaat graag in gesprek met het ministerie over deze aandachtspunten.